

Spolufinancováno
Evropskou unií

konsorcium
dluhových poraden ČR

paq
research

Bariéry a motivace vstupu do oddlužení

Zpráva z dotazníkového šetření (březen až květen 2025)

PAQ Research
Konsorcium dluhových poraden ČR
RUBIKON Centrum
Institut prevence a řešení předlužení
Ministerstvo spravedlnosti ČR

Autoři

Michaela Röschová
Jana Duarte
Daniel Prokop

Spolupracovali

Radek Hábl
Pavla Aschermannová
Ondřej Zezulka
Veronika Pavelková

Kontakty pro média

Michaela Röschová
PAQ Research
michaela.roschova@paqresearch.cz

Pavla Aschermannová
RUBIKON Centrum
aschermannova@rubikoncentrum.cz

Radek Hábl
Institut prevence a řešení předlužení
radek@institut-predluzeni.cz

Datum publikace

16. září 2025

Obsah

Hlavní závěry.....	4
Výzkum a jeho metodika	6
Kontextové bariéry: životní podmínky, zdravotní stav, duševní zdraví.....	8
Informační bariéry: povědomí o oddlužení, znalost podmínek vstupu a přínosů	12
Vnitřní a vnější bariéry na straně dlužníků: postoje k řešení dluhů, objektivní životní překážky	19
Psychologické bariéry: obavy, pochybnosti a nejistoty spojované s oddlužením	24
Ochota k oddlužení, motivace a podpora zadlužených při vstupu	27
Příloha 1: Metodika srovnávacích ukazatelů	30
Příloha 2: Základní popisné charakteristiky výzkumného souboru	32
Seznam literatury a datových zdrojů	33

Výzkum byl realizován v rámci projektu ESP OPZ+ INFO 2.0 Informovaný dlužník (registrační číslo CZ.03.03.01/00/23_051/0004850).

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Hlavní závěry

Kontextové bariéry: životní podmínky, zdravotní stav, duševní zdraví

Neřešitelně zadlužení žijí často v nestabilních a nejistých socioekonomických podmínkách. Hůře hodnotí svůj zdravotní stav, špatně si vede zejména jejich duševní zdraví.

Pod hranici příjmové chudoby se nachází 55 % domácností zadlužených (v obecné populaci přibližně 10 %).

Domácnosti zadlužených žijí častěji v nájemním bydlení či jiných typech bydlení (jako zdarma u příbuzných, v ubytovacích zařízeních typu ubytovny) než běžná populace domácností (71 vs. 27 %).

Rozšířené je nekvalitní bydlení (52 % domácností dlužníků uvádí alespoň jeden problém s kvalitou bydlení, v obecné populaci 26 %).

Příznaky alespoň středně těžké deprese či úzkosti vykazuje 50 % neřešitelně zadlužených (v obecné populaci dospělých 17 %).

Dlužníci hůře hodnotí své zdraví (špatné či velmi špatné zdraví uvedlo 39 % dlužníků ve věku 55 a více let ve srovnání s 24 % v obecné populaci).

Informační bariéry: povědomí o oddlužení, znalost podmínek vstupu a přínosů

Celkové povědomí o oddlužení, o jeho systémových bariérách, benefitech a změnách od novelizace legislativy v říjnu 2024 je nízké.

Přes 40 % nezná ani zhruba základní podmínky a pravidla oddlužení nebo o něm zatím nikdy neslyšel/a. Podobný podíl by nevěděl, na koho se v případě zájmu o oddlužení obrátit. Polovina zadlužených neví, zda by splňovali podmínky oddlužení.

Klíčové systémové bariéry vstupu do oddlužení neznají tři až více než čtyři z deseti dlužníků.

Různé benefity oddlužení a zpřístupňující změny od novelizace v říjnu 2024 nezná jedna třetina až čtyři pětiny cílové skupiny. Neznalost se nevyhýbá ani naprosto základním přínosům – 45 % neví o klíčovém benefitu oddlužení, že se na konci až na výjimky odpustí zbylý nedopracovaný dluh.

O zrušení podmínky splatit 30 % zbytkového dluhu, která byla zrušena novelizací v říjnu 2024 a dává větší jistotu ohledně splnění podmínek oddlužení, stále neví dvě třetiny dlužníků (68 %).

Naopak rozšířené jsou různé mýty. Přes 70 % neví, že do oddlužení mohou vstoupit i lidé bez exekucí. A 68 % neví, že v oddlužení není nutné mít hlavní pracovní poměr.

Bariéry na straně dlužníků: postoje k řešení dluhů, objektivní životní překážky

Více než polovinu dlužníků charakterizují pocity beznaděje a ztráty východiska. U třetiny se ve větší či menší míře objevuje mentální nepříjetí (bagatelizace, odsouvání) dluhové situace. Polovina dlužníků si dle svých slov nemůže dovolit ztratit splátkami v oddlužení více příjmů kvůli finanční zodpovědnosti za další osoby, pro 40 % je bariérou špatné zdraví. Někteří nemohou či nechťejí přiznávat příjmy.

Dlužníky lze rozdělit do několika skupin podle kombinací těchto a dalších bariér pro vstup do oddlužení. Šanci na vstup do oddlužení mají především zlomení a připravení (63 % dlužníků).

Zlomení (35 %) jsou zasaženi pocity beznaděje a ztráty východiska. Z oddlužení mají množství obav, méně znají jeho pozitiva. Dluhy řešit chtějí, ale potřebují větší míru podpory.

Připravení (28 %) dluhy řešit chtějí a mají zájem o oddlužení, ale někteří to zatím nepovažovali za finančně únosné pro domácnost nebo nechtěli přijít o nemovitost.

Popírající (16 %) si nepřipouští (zatím) nutnost dluhy řešit nebo jsou přesvědčeni, že dluhy sami zvládají. O oddlužení nemají příliš zájem.

Zablokovaní (9 %) nejsou vnitřně motivovaní a do oddlužení se zdráhají především z ekonomických (finanční neúnosnost, ztráta nemovitosti), ale také zdravotních důvodů. O oddlužení nemají příliš zájem.

Vyloučení (12 %) mají specifický komplex problémů (pracovní nestabilita, únik do šedé ekonomiky, zdravotní problémy, závislosti, ale i vnitřní bariéry), které brání vstupu do oddlužení, ačkoli o něj deklarují vysoký zájem.

Psychologické bariéry: obavy, pochybnosti a nejistoty spojené s oddlužením

Neřešitelně zadlužení vyjadřují velké množství různých obav, pochybností a nejistot ohledně oddlužení. Nejčastější obavy se týkají ekonomického dopadu a dlouhodobé zvládnutelnosti oddlužení, vysoká je také míra nejistoty, že oddlužení bude úspěšné.

Přibližně dvě třetiny zadlužených se bojí, že v oddlužení by se jim kvůli splátkám zhoršila finanční situace. Podobné procento se obává, že by nemuseli zvládnout splátky po celou dobu a že na oddlužení nemají dostatečný příjem.

Dvě třetiny zadlužených se obávají rizika, že soud je na konci oddlužení neosvobodí od dluhů.

Vysoko v žebříčku psychologických bariér se nachází také vnímaná komplikovanost vstupního procesu, strach a zahlcení z životních změn, které oddlužení vyžaduje, a také stud za vlastní dluhy.

Finanční obavy jsou častější u ekonomicky zranitelnějších domácností (v příjmové chudobě a nízkopříjmové, nepracující, žijící mimo vlastnické a družstevní bydlení). Většina obav je ve větší míře přítomná mezi dlužníky se zhoršeným duševním zdravím.

Ochota k oddlužení, motivace a podpora zadlužených při vstupu

Ochota k oddlužení je poměrně vysoká. V kontextu řady bariér se ale jedná spíše o projev obecného zájmu vyřešit svoji dluhovou situaci, který se bez další podpory a motivování dlužníků nemusí realizovat.

Přes 60 % deklaruje zájem o oddlužení (48 % připouští vstup v následujícím roce, 14 % někdy v budoucnu). Část zájemců by ale nemusela podmínky oddlužení splnit. Ke zbavení se dluhů nejčastěji zadlužené motivuje vyhlídka, že by se zbavili stresu, nejistoty a strachu z budoucnosti.

Většina dlužníků by ocenila přímou pomoc při vstupu do oddlužení, zejména mít přípravu a podání žádosti zdarma (velmi či spíše by pomohlo 90 %). Že toto již v současné době nabízejí neziskové organizace, ale neví 57 % zadlužených. Zadlužení by ocenili také individuální konzultaci o vhodnosti oddlužení a splnění jeho podmínek. Nepřímé formy podpory (poskytnutí více informací, doporučení od institucí) by rovněž přivítala většina zadlužených.

Výzkum a jeho metodika

Cíle výzkumu

Na začátku srpna 2025 se přibližně 450 tisíc lidí v Česku nacházelo v mnohočetné exekuci (měli alespoň dvě exekuce) – to představuje přibližně 5 % všech obyvatel ve věku 15 a více let. Zadlužení a s ním spojená chudoba mají závažné individuální a společenské dopady. Oddlužení, které umožňuje situaci dlužníků řešit, ale využívá jen malá část cílové skupiny. V minulých letech do něj vstupovalo přibližně 20 tisíc osob ročně.

Cílem výzkumu bylo proto na reprezentativním souboru **zmapovat důvody, proč lidé s nezvládnutelnými dluhy nevstupují do oddlužení**. Šetření se zaměřilo na bariéry týkající se specifické životní situace dlužníků (kontextové bariéry, vnitřní a vnější překážky na straně dlužníků), informační bariéry a psychologické bariéry. Parametrické bariéry (bariéry v nastavení současného systému oddlužení) sledovány nebyly. Dalším cílem bylo **lépe pochopit životní situaci neřešitelně zadlužených lidí**, o kterých oficiální statistiky poskytují jen omezené informace.

Realizátoři

Na výzkumu se podílel PAQ Research, Konsorcium dluhových poraden ČR, RUBIKON Centrum, Institut prevence a řešení předlužení a Ministerstvo spravedlnosti České republiky.

PAQ Research byl odpovědný za obsahové a metodické zpracování výzkumu, provedl analýzu a interpretaci dat. Další instituce se podílely na obsahovém vymezení výzkumu, konzultovaly přípravu dotazníku a interpretaci dat.

Cílová skupina

Cílovou skupinu šetření představují **dospělé osoby, které mají těžko řešitelné exekuce nebo dluhy** (vysoké dluhy, o kterých se domnívají, že je nezvládnou splatit). V této zprávě jsou označováni jako „neřešitelně zadlužení“, zkráceně jen „dlužníci“ nebo „zadlužení“. Z dotazování byli vyřazeni exekvovaní, podle kterých bylo velmi pravděpodobné, že své dluhy splatí do tří let, a předlužení, podle nichž to bylo spíše či velmi pravděpodobné. Z výzkumu byli rovněž vyloučeni všichni již v oddlužení.

Sběr dat

Sběr dat probíhal **od 20. března do 6. května 2025** pomocí online standardizovaného dotazníku (CAWI). Sběr dat realizovala výzkumná společnost Data Collect, která je členem profesní asociace SIMAR a je vázána jejími standardy pro kvalitu výzkumů.

Dotazování probíhalo na registrovaných členech dvou online panelů společnosti Data Collect (iVýzkumy.cz a Talk Online Panel CZ). Při správě panelů jsou nastaveny mechanismy pro kontrolu identity a unikátnosti účastníků, platí omezení na počet vyplňovaných dotazníků a pravidelně se vyhodnocuje kvalita poskytnutých dat. Pro získání cílového počtu respondentů byli osloveni všichni členové uvedených panelů. Při sběru dat byla kontrolována sociodemografická struktura souboru dle pohlaví, věkových skupin a regionů, aby bylo možné korigovat výraznější odchylky od cílové populace.

Zobecňování výsledků na populaci

Z dotázaného souboru je vhodné zobecňovat na **online populaci neřešitelně zadlužených**. Tento segment zadlužených pravděpodobně představuje lépe ekonomicky postavenou část zadlužených s nižším výskytem ekonomických, zdravotních a dalších potíží. Provedené odhady těchto problémů na aktuálním souboru je tak vhodné považovat za spodní hranice odhadů platících pro celou populaci neřešitelně zadlužených.

Kontroly a zpracování dat

Do analýz v této zprávě vstupuje celkem **506 respondentů**. Ze zpracování byly vyřazeny dotazníky, u nichž nebyly dodrženy standardy kvality dat na základě testů pozornosti a délky vyplňování nebo vykazovaly známky tzv. *straightliningu* (opakovaný výběr stejné možnosti odpovědi v sadě položek se stejnou nabídkou odpovědí). Celkem bylo z analýz takto vyřazeno 50 respondentů. Vyloučeny byly rovněž všechny neúplné dotazníky (celkem 108). Tato kritéria vyřazování a jeho rozsah představují standardní postup při zpracování dat z dotazníkových šetření.

Data byla zvážena, aby v základních sociodemografických údajích (pohlaví, věk, kraj) odpovídala složení osob v exekucích (dle dat Exekutorské komory z března 2025). Dále byla vážením mírně korigována proporce exekvovaných a předlužených, aby poměr činil 80:20 (v nevážených datech činil poměr 77,5 ku 22,5). Tento poměr odpovídá zastoupení exekvovaných a předlužených v oddlužení.

V textu jsou popisovány rozdíly mezi skupinami, které jsou statisticky významné alespoň na hladině spolehlivosti 95 %.

Statistické odchylky

Statistická odchylka u výsledků se pro celý vzorek výzkumu ($N = 506$) pohybuje přibližně mezi ± 2 p. b. u jevů s velmi nízkou a velmi vysokou četností (přibližně do 7 % a nad 93 %) a ± 4 p. b. u jevů se střední četností (přibližně 40 % až 60 %).

Tyto statistické odchylky jsou vyjádřeny za předpokladu využití pravděpodobnostního (náhodného) výběru, avšak soubor pro výzkum byl vybrán nepravděpodobnostním postupem (kvótní výběr). Uvedené odchylky jsou tak pouze orientační.

Kontextové bariéry: životní podmínky, zdravotní stav, duševní zdraví

Životní situaci neřešitelně zadlužených vystihuje **vysoká míra socioekonomické nejistoty a nestability**. Výrazně častěji ve srovnání s populací žijí v chudobě a vykazují nižší oficiální pracovní aktivitu. Typické jsou u nich nestabilní bytové podmínky, časté jsou problémy s kvalitou bydlení. Své zdraví hodnotí hůře než obecná populace, **ve výrazně horším stavu je jejich duševní zdraví**. Z ekonomického i zdravotního hlediska se tak jedná o zranitelnou skupinu. Nízké a nejisté finance, nevyhovující životní podmínky, špatné zdraví a psychické potíže jsou přitom samy bariérou pro únik z dluhové pastě.

Často žijí v chudobě, mají nestabilní a nekvalitní bydlení

Mezi dotazovanými dlužníky je více než **pětinásobně více domácností žijících pod hranicí příjmové chudoby** než v obecné populaci (55 % mezi zadluženými oproti přibližně 10 % v obecné populaci). Výrazně častěji žijí jejich domácnosti **v nájmu/podnájmu nebo v jiném typu bydlení** (zdarma u příbuzných nebo v ubytovacích zařízeních typu ubytovna či azylový dům). Zatímco v obecné populaci žije v nájmu 21 % domácností, mezi dlužníky je to 53 %. Jiný typ bydlení má 17 % domácností zadlužených, v populaci se tato hodnota pohybuje kolem 6 %.

Rozšířenější je také výskyt nekvalitního bydlení. Alespoň jeden problém s kvalitou bydlení má 52 % domácností zadlužených, v obecné populaci je to 26 % domácností. Rozdíl je zejména v problémech s vnitřním stavem bydlení (zatékání střechou, vlhké zdi či základy nebo shnilá okna, rámy, podlahy; příliš tmavý byt, nedostatek denního světla). Tyto problémy vnímá 30 % domácností dlužníků, v obecné populaci je výskyt třetinový (9 %).

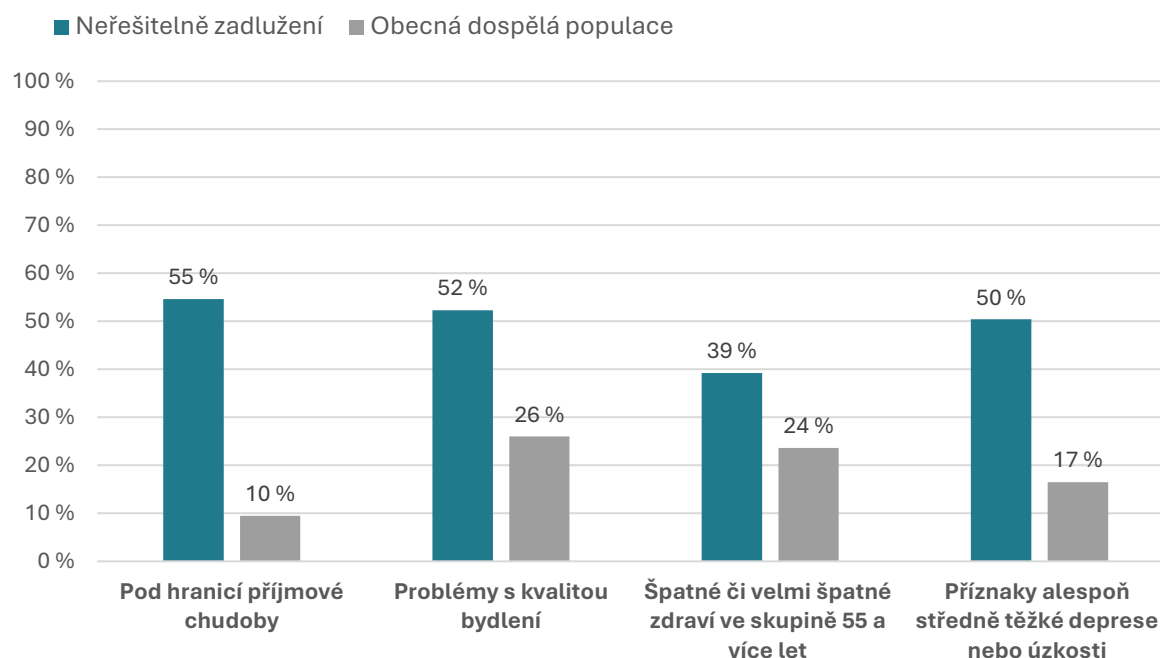
Jsou méně zapojeni na oficiálním trhu práce

Neřešitelně zadlužení se vyznačují **nižší ekonomickou aktivitou**. V současném šetření je mezi dospělými lidmi v produktivním věku (18 až 64 let) 65 % pracovně aktivních (zaměstnaných a OSVČ), v populaci je to 78 %. Dlužníci se přitom často mylně domnívají, že příjem ze zaměstnání (a někdy konkrétně jen z hlavního pracovního poměru) je nutnou podmínkou pro vstup do oddlužení.

Část dlužníků je místo oficiální pracovní aktivity **zapojena do šedé ekonomiky**, u části se obojí kombinuje. Účast v šedé ekonomice v době dotazování připustilo celkově 10 % dotazovaných v produktivním věku (od 18 do 64 let). Nějaká forma účasti v šedé ekonomice v minulosti či její perspektiva v budoucnu je však pravděpodobná u většího procenta dlužníků (podrobněji v části *Vnitřní a vnější bariéry na straně dlužníků: postoje k řešení dluhů, objektivní životní překážky*). Zadlužení jsou více motivováni odklonit své příjmy do šedé ekonomiky. Části dlužníků zbývají po exekuční srážce velmi nízké příjmy, a to až pod hranici životního minima (Trlifajová, Hábl, 2020). Nízké příjmy jsou v Česku navíc proporcčně více zdaněny (Vilím, Prokop, Šoltés, 2024). Třetina dlužníků v současném šetření také uvedla, že mají **problém s nalezením či udržením práce**, ať již ze zdravotních, či jiných důvodů. Přitom platí, že zadlužení se potýkají se zhoršeným zdravím častěji než obecná populace. Zároveň zaměstnávání lidí v exekucích je pro zaměstnavatele složitější a běžící exekuce mohou být překážkou získání stabilního zaměstnání. U části dlužníků mohly také problémy s uplatněním na trhu práce předcházet úpadku do dluhů.

Graf 1: Srovnání neřešitelně zadlužených a obecné dospělé populace (vybrané ukazatele)

% domácností/jednotlivců mezi neřešitelně zadluženými a v obecné dospělé populaci

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let; u referenčních dat je zdroj uveden v následující tabulce, vlastní výpočty

Poznámka: Metodika srovnávacích ukazatelů je popsána v příloze 1.

Duševní zdraví mají třikrát horší než v obecné populaci

Velmi vysoký je mezi dlužníky **výskyt příznaků alespoň středně těžké deprese či úzkosti**, který **je trojnásobný** ve srovnání s obecnou populací (50 % vs. 17 %). Jedná se o velmi závažné zjištění, protože tyto psychické obtíže snižují motivaci, produktivitu, odolnost a schopnost čelit běžným i složitějším situacím v pracovním i osobním životě (např. Alonso a kol., 2011). Chronická nejistota, obavy a stres, které velká část dlužníků zažívá, je postupně zneschopňuje dluhovou situaci řešit. Odráží se to ve vysoké míře nejrůznějších obav, které mají z oddlužení, a mentální paralýze.

Dlužníci také **hůře hodnotí svůj celkový zdravotní stav** než obecná populace. Špatné nebo velmi špatné zdraví má 24 % lidí ve věku 55 let a více let z obecné populace a více než 1,5násobek takto starých dlužníků (39 %). Zdravotní problémy ať už fyzické, nebo psychické ovlivňují schopnost dlužníků vyrovnat se s dluhovou situací. Kvůli zdravotním problémům mohou mít například problém zajistit si dostatečný a stabilní příjem.

Výrazně více kouří cigarety, ve frekvenci pití nevybočují

Mezi dlužníky do 65 let je **výrazně více denních kuřáků ve srovnání s populací** (53 % vs. 24 %). To je logické v kontextu vysoké míry stresu, který představuje velmi silný rizikový faktor kouření. Naopak frekvence, s jakou konzumují alkohol, nevybočuje statisticky významně z průměru populace (denně až několikrát týdně pije 29 % dlužníků do 65 let a 31 % takto starých dospělých z obecné populace).

Tabulka 1: Srovnání charakteristik neřešitelně zadlužených s obecnou dospělou populací

Ukazatel	Neřešitelně zadlužení	Populace	Zdroj odhadu populace
Domácností pod hranicí chudoby	54,6	9,5	Životní podmínky domácností EU-SILC, ČSÚ (2024)
Domácností žijících v nájmu nebo jiných typech bydlení (zdarma u příbuzných, ubytovny apod.)	70,6	27,3	Životní podmínky domácností EU-SILC, ČSÚ (2023)
Domácností s alespoň jedním problémem s kvalitou bydlení	52,3	26,2	Životní podmínky domácností EU-SILC, ČSÚ (2023)
Problémy s vnitřní kvalitou bydlení: vlhkost (zatékání atd.) nebo nedostatek světla v bytě	30,2	9,4	Životní podmínky domácností EU-SILC, ČSÚ (2023)
Problémy s vnější kvalitou bydlení: hluk od sousedů, špína, kriminalita apod.	40,0	25,3	Životní podmínky domácností EU-SILC, ČSÚ (2023)
Pracujících (zaměstnanců a OSVČ) ve věku 18 až 64 let	65,1	77,9	Výběrové šetření pracovní sil, ČSÚ (2024)
Příznaky alespoň středně těžké deprese nebo úzkosti	50,4	16,5	Život k nezaplacení, PAQ Research (březen až květen 2025)
Špatné či velmi špatné zdraví	24,4	14,7	Život k nezaplacení, PAQ Research (březen až květen 2025)
Špatné či velmi špatné zdraví ve věku nad 55 let	39,2	23,6	Život k nezaplacení, PAQ Research (březen až květen 2025)
Pití alkoholu několikrát týdně až denně ve skupině 18 až 65 let	28,5	30,8	České panelové šetření domácností, SOÚ AV ČR (6. vlna 2023 až 2024)
Nikdy nepije (abstinentů) ve skupině 18 až 65 let	19,2	12,6	České panelové šetření domácností, SOÚ AV ČR (6. vlna 2023 až 2024)
Denní kouření cigaret ve skupině 18 až 65 let	53,2	24,2	České panelové šetření domácností, SOÚ AV ČR (6. vlna 2023 až 2024)
Nikdy zatím nekouřil(a) ve skupině 18 až 65 let	18,9	46,9	České panelové šetření domácností, SOÚ AV ČR (6. vlna 2023 až 2024)

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let; u referenčních dat je zdroj uveden v pravém sloupci, vlastní výpočty

Poznámka: Metodika srovnávacích ukazatelů je popsána v příloze 1.

Poznámka k zobecnitelnosti dotázaného souboru

Je pravděpodobné, že zjištěná úroveň ekonomické neaktivity, podíl jiného než vlastnického/družstevního bydlení, míra chudoby, problémů s bydlením a zdravotních potíží představuje **spodní hranici odhadu v celé populaci neřešitelně zadlužených**.

Dotazování probíhalo výhradně online, výzkumný soubor tedy tvoří osoby s **přístupem na internet**, zvyklé se pohybovat v online prostředí. Ačkoli analyzovaný soubor po vážení odpovídá z hlediska základních strukturních charakteristik populaci exekvovaných (pohlaví, věk, kraj), je vhodnější **zobecnovat z něj pouze na tu část cílové skupiny, která má přístup k internetu**. Dotázaný soubor tak pravděpodobně reprezentuje spíše lépe postavenou část neřešitelně zadlužených, s nižším podílem sociálního vyloučení a dalších problémů.

V dluzích jsou obvykle delší dobu. U poloviny překračují půl milionu. Každý šestý ale neví, kolik dluží

Neřešitelně zadlužení jsou obvykle **v dluzích delší dobu**. Jen přibližně pětina respondentů (22 %) se poprvé dostala do dluhů či exekucí v posledních pěti letech (od roku 2020). Více než polovina dlužníků (58 %) je v dluzích už minimálně deset let (tj. se do nich dostali v roce 2015 a dříve). Velmi staré dluhy má 15 % respondentů – získané před rokem 2000, tedy dluhy staré 25 a více let.

Polovina dlužníků (49 %) má dluh ve výši do půl milionu Kč. Dluhy od půl milionu do milionu a nad jeden milion má po jedné šestině (17 %) dotazovaných dlužníků. **Každý šestý (17 %) dlužník ale zároveň neví, kolik dluží** (respondenty jsme přitom požádali o odpověď v širších kategoriích, nikoli o přesnou částku).

Jak dlouhodobý život v dluzích, tak relativně častá neznalost výše dluhu jsou další faktory, které dlužníky fixují v současném postavení.

Informační bariéry: povědomí o oddlužení, znalost podmínek vstupu a přínosů

Lidé s nezvládnutelnými dluhy mají **obvykle nízké povědomí o oddlužení**. Pravidla a podmínky oddlužení vůbec nebo téměř vůbec nezná přes 40 % zadlužených. Nízká je také znalost systémových bariér i pozitiv oddlužení. O nejznámějších přínosech oddlužení neví minimálně jeden ze tří dlužníků a některá významná pozitiva neznají až čtyři z pěti. **Naopak časté jsou nejružnější mýty** týkající se podmínek pro způsobilost k oddlužení.

Vůbec nebo téměř vůbec oddlužení nezná přes 40 % dlužníků

Převážná většina respondentů o oddlužení (osobním bankrotu, insolvenční) v minulosti slyšela. Zcela nový koncept, se kterým se setkali poprvé v dotazníku, bylo oddlužení jen pro 4 % dotazovaných. **Reálná informovanost ale výrazně zaostává za povšechnou znalostí.** Dobrou subjektivní znalost oddlužení má jen necelá pětina oslovených (18 %) – tito lidé dle svých slov docela dobře znají podmínky a pravidla oddlužení. Alespoň základní znalost má 39 % respondentů – tito zhruba znají základní podmínky a pravidla oddlužení. O oddlužení v minulosti slyšelo 40 % respondentů, ale další informace o něm nemají. **Více než dva z pěti lidí (44 %) z cílové skupiny tak o oddlužení dříve vůbec neslyšeli nebo o jeho existenci ví, ale neznají ani zhruba jeho základní pravidla a podmínky.**

Podobné výsledky vidíme v obeznámenosti s tím, koho by měl dlužník kontaktovat v případě zájmu o oddlužení. Přibližně šestina (17 %) respondentů ví, koho by měli kontaktovat, pokud by si chtěli požádat o vstup do oddlužení. Dvě pětiny zhruba tuší (38 %), ale stejně tolik (41 %) spíše či vůbec neví. **Přes dvě pětiny zadlužených (45 %) tak neví, na koho by se měli obrátit, případně o oddlužení zatím neslyšeli.**

Obecné povědomí o oddlužení ani obeznámenost s tím, koho je potřeba kontaktovat, se přitom neliší podle sociodemografických skupin (pohlaví, věk, vzdělání). Horší povědomí však mají lidé s novějšími dluhy (získanými v posledních pěti letech, tedy od roku 2020 dále).

Polovina dlužníků neví, zda by splňovali podmínky oddlužení

Neřešitelně zadlužení **často neví, zda by splňovali podmínky oddlužení (45 %)**. Pokud k nim přidáme ty, kteří o oddlužení zatím neslyšeli, jedná se o polovinu všech zadlužených. Více než čtvrtina se domnívá, že podmínky nesplňuje (27 %). Pouze čtvrtina dlužníků (24 %) si myslí, že by měli na vstup do oddlužení nárok (splňovali by podmínky). Většina těch, kteří mají za to, že by podmínky nesplňovali, uvedla jako spontánní důvod **nedostatečný příjem**.

Na minimální splátku přibližně 2 200 Kč měsíčně by dle svých slov dosáhly až tři čtvrtiny dlužníků (jedná se o deklaraci respondenta). Řada dlužníků ale o tom **není úplně přesvědčena**. Rozhodně by na tuto splátku mělo 34 %, spíše pak 42 %. Velký podíl váhajících odpovídá tomu, že finanční situace je u mnoha dlužníků nejistá (velký podíl domácností v příjmové chudobě, nižší oficiální ekonomická aktivita). Se splátkou by dle svých slov měli častěji problém právě nepracující a dlužníci z domácností pod hranicí příjmové chudoby.

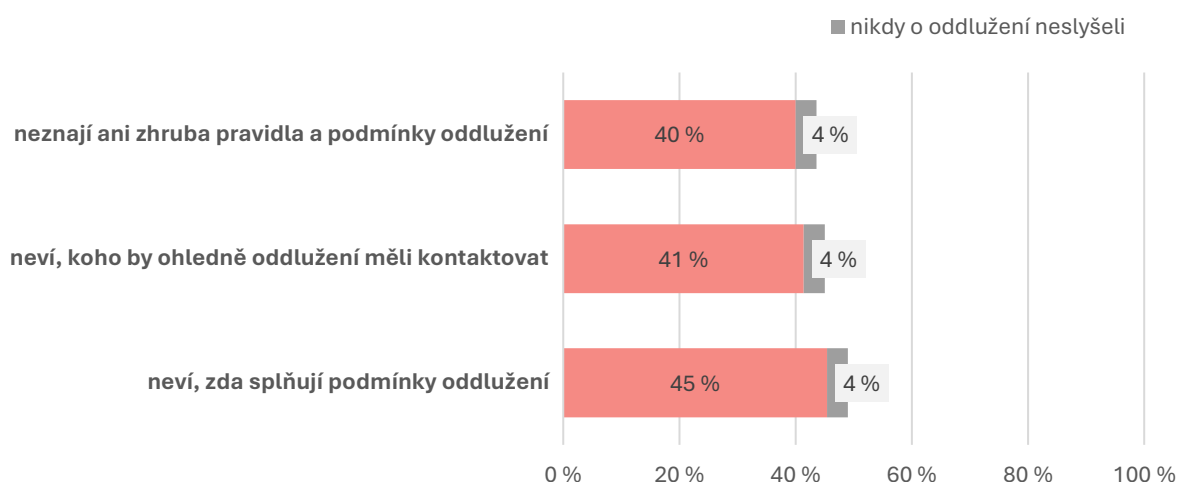
Respondenty jsme také požádali o odhad, zda by dosáhli na minimální příjem odpovídající jejich možnostem na trhu práce (tzv. minimální adekvátní příjem). Jedná se spíše o obecný dojem dlužníka, zda by prošel vstupními kritérii, protože respondenti odpovídali bez znalosti konkrétnější částky

příjmu, která by po nich byla vyžadována. **Na takový příjem by dle jejich názoru dosáhlo 62 % pracujících dlužníků** (rozhodně 18 % a spíše 44 %).

Tyto dvě podmínky (minimální výše měsíční splátky, minimální adekvátní příjem u pracujících) představují klíčové požadavky na vstup do oddlužení. Pokud jsou dlužníci dotázáni na konkrétní podmínky, přesvědčení o jejich splnění je vyšší než u obecného dotazu na splnění podmínek (kde většina viděla problém v nedostatečném příjmu). To nasvědčuje, že část dlužníků se může mylně domnívat, že podmínky oddlužení nesplňují (a naopak někteří nemusí splňovat, i když si to myslí).

Graf 2: Povědomí o oddlužení a splnění jeho podmínek

% dlužníků, kteří:

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let

Znění otázky: Lidé v exekucích či s velkými dluhy mohou vstoupit do oddlužení (do insolvence, osobního bankrotu). Věděl(a) jste o této možnosti? Víte, koho byste měl(a) kontaktovat, pokud byste chtěl(a) požádat o vstup do oddlužení? Myslíte si, že podmínky oddlužení splňujete? Prosím, odpovězte bez ohledu na to, zda máte o oddlužení zájem nebo ne.

Hlavní systémové bariéry vstupu do oddlužení neznají tři až čtyři dlužníci z deseti

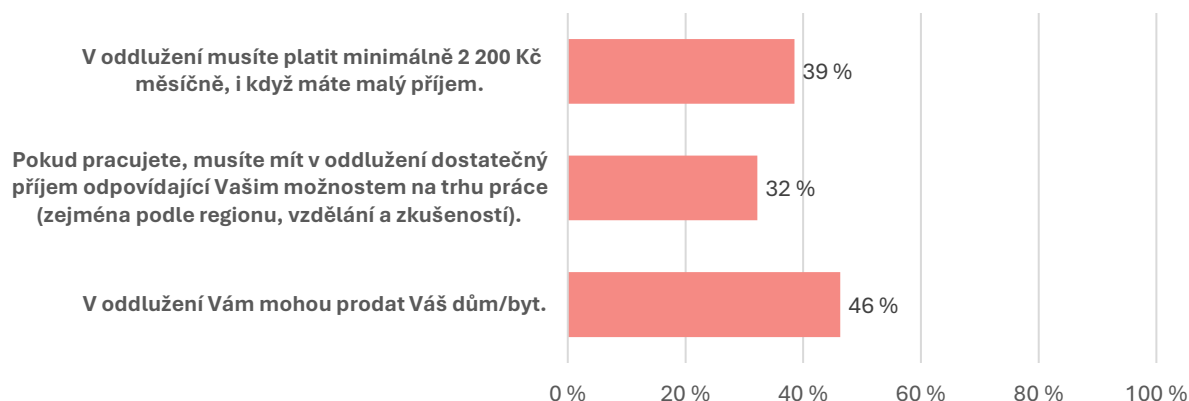
Nízkou celkovou znalost oddlužení a jeho bariér provází **nízké povědomí o systémových bariérách** (tedy o strukturních podmínkách a souvislostech oddlužení, které představují překážky vstupu).

Dotazovány byly tři základní systémové bariéry: a) minimální měsíční splátka, b) minimální adekvátní příjem (naplnění tzv. příjmové potenciality dlužníka), c) skutečnost, že v oddlužení může dojít k prodeji nemovitosti.

Tyto bariéry **vůbec neznají tři až více než čtyři dlužníci z deseti** (započítáni jsou i ti, kteří o oddlužení dosud neslyšeli). Nejméně známá je skutečnost, že v oddlužení může být prodán byt či dům (46 %). Neznalost systémových bariér přitom prochází napříč všemi skupinami dlužníků v podobné míře.

Graf 3: Neznalost systémových bariér (podmínek vstupu)

% dlužníků, kteří neznají danou bariéru nebo o oddlužení dosud neslyšeli:

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let

Znění otázky: Věděl(a) jste o těchto podmínkách oddlužení? (Nevěděl(a) jsem o tom; Něco v tom duchu jsem slyšel(a), ale neznám detaily; Věděl(a) jsem o tom)

Poznámka: Zobrazení jsou respondenti, kteří uvedli, že o bariéry nevěděli nebo o oddlužení dosud neslyšeli.

I ty nejznámější výhody oddlužení stále nezná každý třetí dlužník

Nízká je také znalost pozitiv oddlužení (tedy výhod, které oddlužení přináší oproti životu v exekuci či v předlužení) a nových pravidel oddlužení, která zavedla novelizace legislativy v říjnu 2024. I těch nejvíce známých skutečností o oddlužení si stále není vědomá přibližně třetina oslovených. A méně známé informace nemají až čtyři dlužníci z pěti.

Nejznámější jsou základní principy oddlužení, které přinášejí ochranu dlužníka (zastavení nárůstu dluhu počátkem oddlužení, převod správy dluhu na insolvenčního správce a odpuštění zbývajících dluhu po úspěšném oddlužení). Ale ani ty nezná třetina až polovina dotázaných. **Dokonce základního přínosu oddlužení, odpuštění zbylých dluhů po úspěšném absolvování oddlužení, si není vědomo plných 45 %.** A ještě méně známé je to, že při přezkumu může dojít ke snížení částky dluhu – to neví přibližně dvě třetiny (do neznalých jsou vždy započítáni i ti, kteří o oddlužení neslyšeli).

Novelizace insolvenčního zákona platná od 1. října 2024 zavedla změny, jejichž cílem je zpřístupnit oddlužení více dlužníkům a navrátit je rychleji do běžného života a na legální trh práce.

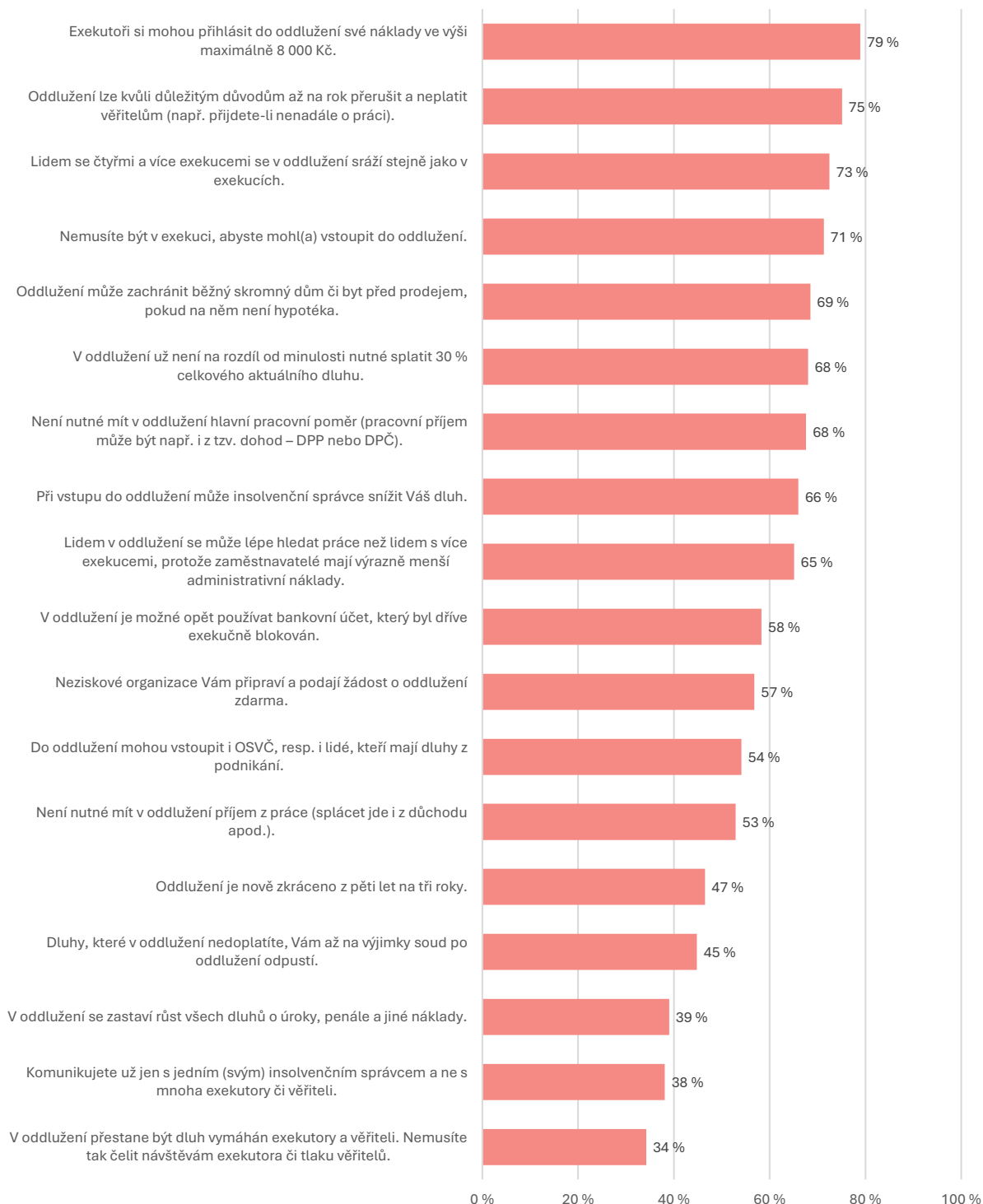
Nejzásadnější změnou je zkrácení doby oddlužení z pěti let na tři roky a zrušení plošné podmínky uspokojit alespoň 30 % zbývajících dluhu. Místo této podmínky byla zavedena individuální míra uspokojení pohledávek dle příjmových možností dlužníka.

Z těchto novinek v oddlužení je známé především zkrácení doby oddlužení z pěti let na tři roky. **Ale téměř polovina dlužníků o zkrácení doby oddlužení neví (47 %).** O zrušení plošného požadavku splatit 30 % zbytkového dluhu neví dvě třetiny neřešitelně zadlužených (68 %).

Také u znalosti pozitiv platí, že se v ní jednotlivé sociodemografické skupiny neliší. Výrazně se ale znalost benefitů oddlužení rozděluje podle příjmu domácnosti. Zadlužení z domácností pod hranici příjmové chudoby mají velmi špatnou znalost pozitiv. Maximálně čtyři pozitiva z celkových osmnácti dotazovaných znalo 41 % z chudých domácností. Nejvíce zranitelná část domácností tak má nejmenší povědomí o přínosech, které pro ni může oddlužení mít.

Graf 4: Neznalost benefitů oddlužení (motivátorů)

% dlužníků, kteří neznají daný benefit (motivátor) nebo o oddlužení dosud neslyšeli

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let

Znění otázky: Slyšel(a) jste někdy o tomto pozitivu oddlužení? (Věděl(a) jsem o tom; Nevěděl(a) jsem o tom)

Poznámka: Zobrazení jsou respondenti, kteří o benefitu nevěděli nebo o oddlužení dosud neslyšeli.

V mýtech o oddlužení žije polovina až dvě třetiny dlužníků

Naopak jsou rozšířené mýty ohledně způsobilosti k oddlužení – různým takovým mýtům podléhá polovina až více než dvě třetiny zadlužených. Řadu dlužníků proto může blokovat mylné přesvědčení, že v jejich situaci nemají na oddlužení nárok.

Nejčastějším mýtem je dle našeho výzkumu to, že **pro vstup do oddlužení je nutné být v exekuci**. Že to není nutné, nevědělo přes dvě třetiny dlužníků (71 %).

Podobně dvě třetiny respondentů nevěděly, že **v oddlužení není nutné mít hlavní pracovní poměr** (a že pracovní příjmy mohou pocházet například z dohod). Přibližně polovina (53 až 54 %) si nebyla vědomá, že v oddlužení není nutné mít příjem z práce (a splácet lze například z důchodu) nebo že do něj mohou vstoupit i OSVČ (resp. lidé s dluhy z podnikání).

Dlužníci často neznají ani ty výhody, které jsou pro ně vysoce důležité

Dotazované výhody (přednosti, benefity) oddlužení mají pro dlužníky různou důležitost. Nejdůležitější a zároveň nejznámější jsou základní principy ochrany dlužníka (odpuštění zbylého dluhu, zastavení nárůstu dluhu a možnost jeho snížení, přechod správy dluhu na insolvenčního správce).

Naopak řada skutečností, které dlužníci považují na oddlužení za velmi důležité, se vyznačuje nízkou mírou povědomí. Největší převis mezi důležitostí a znalostí (tj. největší podíl lidí, kteří výhodu považují za důležitou, ale nevěděli o ní) se týká informace, že **oddlužení lze kvůli důležitým důvodům až na rok přerušit a neplatit věřitelům** (64 % považuje za důležité, ale nevědělo o tom). Velký převis panuje dále u skutečnosti, že exekutoři si mohou přihlásit do oddlužení své náklady ve výši nejvýše 8 000 Kč (62 %), že na rozdíl od minulosti není v oddlužení nutné splatit 30 % zbývajících celkového dluhu (59 %) a že při vstupu do oddlužení může insolvenční správce snížit dluh (58 %).

Graf 5: Přehled důležitosti benefitů (motivátorů) nad jejich znalostí

% dlužníků, pro které:

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let

Znění otázky: Slyšel(a) jste někdy o tomto pozitivu oddlužení? (Věděl(a) jsem o tom; Nevěděl(a) jsem o tom) A jak je pro Vás důležité, že toto v oddlužení platí? (Velmi důležité – bez toho by pro mě nemělo oddlužení smyslu; Spíše důležité; Spíše nedůležité; Vůbec není důležité – nijak mě to neovlivní)

Poznámka: Do kategorie „důležité“ jsou zahrnuti respondenti, kteří odpověděli velmi či spíše důležité, do kategorie „nevěděl/a“ jsou započítáni ti, kteří o benefitu nevěděli či o oddlužení neslyšeli, do kategorie „věděl/a“ jsou zahrnuti ti, kteří o benefitu věděli.

Míra povědomí je stejná jako před čtyřmi lety, skupina zadlužených se však mění

V současném šetření je **míra povědomí o oddlužení i znalost specifických pozitiv na srovnatelné úrovni s rokem 2021**. Ke srovnání jsou využita data z šetření bariér oddlužení, které proběhlo v červenci 2021 na obdobné cílové skupině (Prokop, Bicanová, Semerová, 2022).

U otázek, které dovolují porovnání v čase, jsou distribuce odpovědí v obou výzkumech podobné. Stejný zůstal podíl dlužníků, kteří o oddlužení zatím nikdy neslyšeli; kteří neví, koho kontaktovat v případě zájmu o oddlužení, i těch, kteří neví, zda by splňovali podmínky oddlužení. Podobná míra neznalosti platila před několika lety i pro benefity oddlužení (např. odpuštění zbývajících dluhů na konci úspěšného oddlužení či limit na uznatelné náklady exekutorů).

Tyto závěry se však nedají interpretovat jednoduše tak, že snahy o zvýšení povědomí nemají efekt. Cílovou skupinou šetření jsou zadlužení lidé, kteří zatím nevstoupili do oddlužení, tato skupina se však průběžně mění: přicházejí do ní noví dlužníci, ale především část (pravděpodobně více motivovaná a informovaná) do oddlužení odchází, a je tak mimo záběr šetření.

Vnitřní a vnější bariéry na straně dlužníků: postoje k řešení dluhů, objektivní životní překážky

Závažnou překážkou vstupu do oddlužení je **mentální paralýza dlužníků – pocity rezignace, beznaděje a ztráty východiska vnímá jako bariéru zhruba každý druhý dlužník**. Podobně rozšířená je druhá největší bariéra – vnímaná nemožnost ztratit splátkami v oddlužení další část příjmu (často kvůli finanční závislosti dalších osob). Časté jsou také zdravotní potíže a obava z rizika, že v oddlužení bude prodána jejich nemovitost. Účast v šedé ekonomice patří k méně častým, ale nezanedbatelným důvodům.

Tyto a další bariéry se kombinují do specifických skupin a umožňují tak vydělit pět kategorií dlužníků podle jejich postojů k řešení dluhů a objektivních životních překážek oddlužení. **Vstup do oddlužení lze předpokládat především u tzv. připravených a zlomených, kteří dohromady tvoří 63 % dlužníků**. Zejména zlomené je ale **nutné na vstupu do oddlužení podpořit**.

Nejčastěji je blokuje beznaděj a finanční neúnosnost oddlužení pro domácnost

Dlužníci se potýkají s vnitřními i vnějšími bariérami vstupu do oddlužení. Velmi častý je pocit beznaděje, dojmu, že situace nemá východisko. **Ztráta naděje, že dluhová situace je řešitelná, postihuje přibližně každého druhého dlužníka (55 %)**. Jak ukážeme dále, u některých je beznaděj primární bariérou, u jiných se kombinuje s dalšími překážkami. Pocity beznaděje a rezignace se projevují častěji u dlužníků s vyššími dluhy a s vysokým počtem exekucí.

Finanční neúnosnost oddlužení vnímá jako bariéru zhruba polovina dlužníků (48 %) – tvrdí, že si nemohou dovolit ztratit splátkami v oddlužení část příjmů, protože na nich závisí další lidé. Tato bariéra může mít různou podobu – od neúnosného finančního propadu domácnosti po neochotu ke snížení životní úrovně. Tato překážka je nicméně výrazně častější u dlužníků s dětmi (přes 60 %) než bez dětí (35 %). To nasvědčuje, že za ní stojí reálná starost o finanční zajištění dalších členů domácnosti či také osob mimo ni. Jak ukazujeme dále, obavy ze zhoršení finanční situace má ještě větší podíl dlužníků – u finanční únosnosti se však jedná o tvrdší bariéru toho, zda domácnost oddlužení ekonomicky vůbec zvládne (tj. zda bude schopná fungovat při nižším příjmu).

Je zároveň nutné vnímat **částečně subjektivní charakter této bariéry**. Z předchozího výzkumu neřešitelně zadlužených vyplynulo, že značná část dlužníků neví, kolik činí jejich exekuční srážky (Prokop, Bicanová, Semerová, 2022). Současný výzkum ukázal, že mnoho dlužníků (73 %) neví, že při čtyřech a více exekucích se v oddlužení od novelizace 2024 sráží stejně jako v exekuci. U některých dlužníků, kteří se obávají ekonomického propadu, je tak možné, že jejich srážky v oddlužení by nebyly větší než současné exekuční srážky – reálně by si tedy nepohoršili.

Časté jsou zdravotní problémy i potíže najít si práci. Část nechce či nemůže přiznávat příjmy

Přibližně 40 % dlužníků uvádí jako překážku vstupu do oddlužení **zdravotní potíže** (ať už fyzické, či duševní). Jak jsme ukázali, dlužníci hodnotí své zdraví hůře než obecná populace a ve výrazně horším stavu je jejich duševní zdraví. Zdravotní překážky pro vstup do oddlužení vnímá dokonce přes 70 % těch, kteří uvedli, že je jejich zdravotní stav špatný či velmi špatný, a 51 % dlužníků se zhoršeným duševním zdravím.

Potíže s nalezením či dlouhodobým udržením práce zmínila jako překážku oddlužení také přibližně třetina dotazovaných (30 %). Častěji se jedná o mladší dlužníky do 34 let a osoby žijící v jiných

typech bydlení než ve vlastním či nájmu (ubytování zdarma u příbuzných, pobytová zařízení jako ubytovny). Více se objevují v Ústeckém kraji (45 %) než v ostatních regionech (těsně pod 30 %).

Možný prodej nemovitosti v oddlužení odrazuje třetinu zadlužených (32 %). U těch, kteří žijí ve vlastnickém či družstevním bydlení, je to 60 %. Část lidí s touto obavou sice nežije ve vlastnickém ani družstevním bydlení, ale tato bariéra může být dlužníky vnímána obecně jako riziko prodeje majetku či zabavení nemovitosti v širší rodině.

Účast v šedé ekonomice se jako důvod nevstoupení do oddlužení objevila celkem u 34 % dlužníků. Zatímco 20 % respondentů uvedlo, že příjmy nemůže přiznávat kvůli zaměstnavateli, 25 % příjmy přiznávat nechce (u přibližně desetiny pak platí oba důvody). Aktuální neoficiální příjmy ve výzkumu připustila menší část, 10 %. Je možné, že někteří respondenti aktuální neoficiální příjmy v šetření zatajili, ale dlužníci také nemusí mít neoficiální příjmy neustále. Mohou např. střídat sezónní oficiální práci s prací na černo, či si mohou chtít nechat do budoucna otevřenou možnost mít nepostizitelné příjmy.

Problémy s různými formami závislostí (alkohol, drogy, hazardní hry) přiznala jako překážku vstupu do oddlužení šestina respondentů (16 %). Tato odpověď se výrazně protíná s užíváním alkoholu a kouřením cigaret. Tuto bariéru uvedla více než třetina silných kuřáků (více než 20 cigaret denně) a přes dvě pětiny silných konzumentů alkoholu (pijí denně).

Většina dlužníků své dluhy řešit chce. U části je však významnou bariérou oddlužení mentální nepřipravenost dluhy řešit. **Přibližně třetinu dlužníků ve větší či menší míře vystihuje odmítání dluhu** (jeho bagatelizace, popírání, nezáměr se dluhy zabývat či nepřiznání si, že dluhy přerostly řešitelnou mez). Častěji jde o lidi s nově získanými dluhy (mezi lety 2020 až 2025), s nižšími dluhy (do půl milionu Kč), případně s jednou exekucí oproti lidem s více exekucemi.

Zlomení, připravení, popírající, zablokovaní a vyloučení: typologie dlužníků

Uvedené životní překážky pro vstup do oddlužení se spojují do specifických kombinací, podle kterých je možné rozlišit několik typů dlužníků.

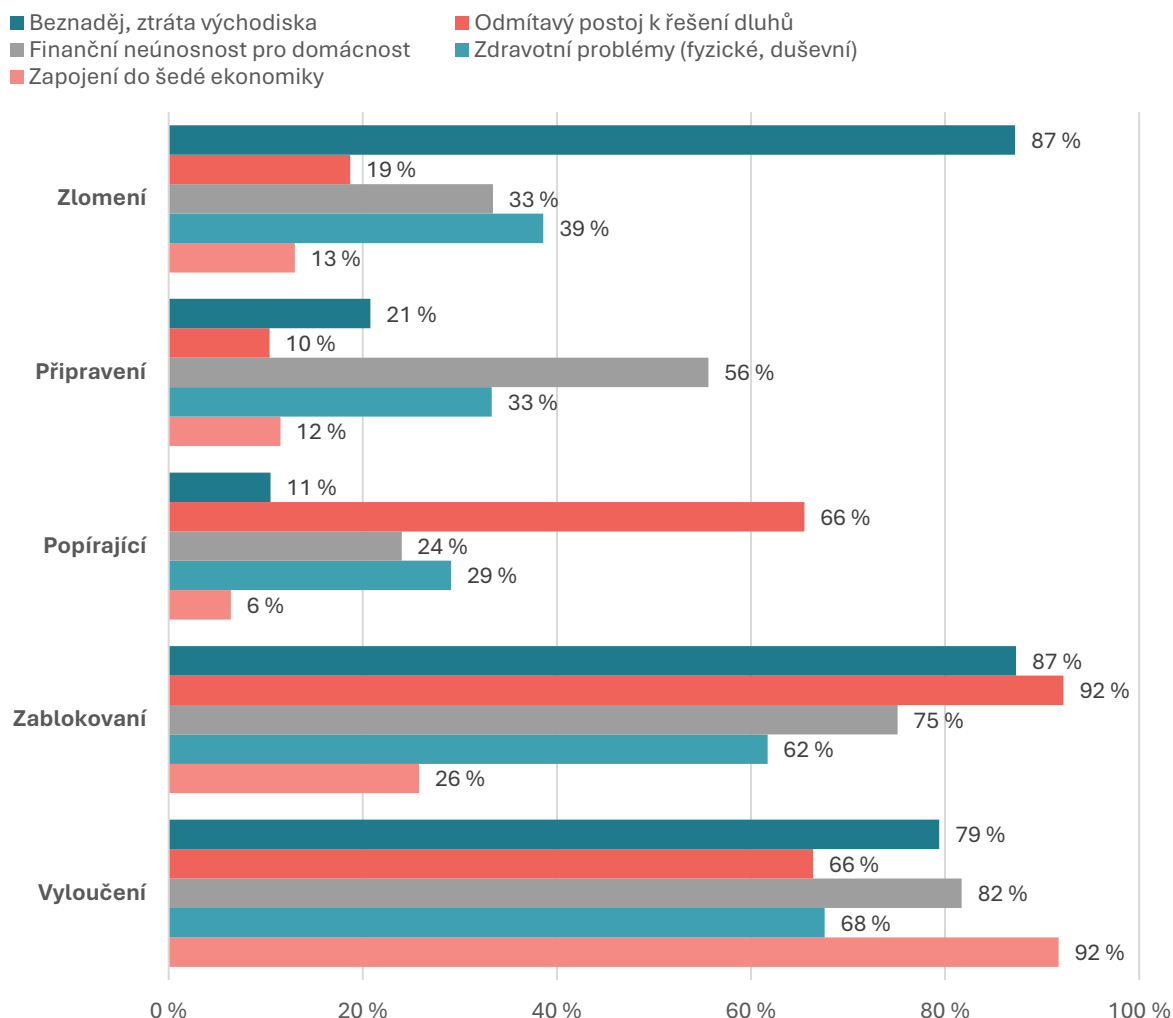
Zlomení (35 %) se potýkají především s vysokou mírou beznaděje. Obávají se, že jejich dluhy nejsou řešitelné, ačkoli by se s nimi vyrovnat chtěli. Z jiných překážek se objevují zejména zdravotní problémy, ty trápí čtyři z deseti zlomených. Častěji mají starší dluhy. K oddlužení jsou poměrně ochotní, ale méně znají jeho pozitiva, mají z něj řadu obav a také si častěji, než ostatní myslí, že nesplňují jeho podmínky. Pro úspěšný vstup do oddlužení tak potřebují vnější pomoc a podporu, o kterou také projevují o něco vyšší zájem než ostatní.

Připravení (28 %) jsou k oddlužení nejochotnější a také si nejčastěji myslí, že splňují jeho podmínky. Odrazuje je zejména vnímaná finanční neúnosnost oddlužení a riziko prodeje nemovitosti, ale platí to jen pro část z nich (přibližně polovinu). Jiné výše popsané důvody, proč nevstupovat do oddlužení, se u nich objevují menšinově. Vstup do oddlužení se u této skupiny jeví nejpravděpodobnější, ale přesto se u nich objevuje řada obav z oddlužení a na vstupu do oddlužení by také ocenili podporu.

Popírající (16 %) nepřijímají dluh jako zásadní životní situaci k řešení. Zbavení se dluhů nevidí jako prioritu nebo si myslí, že situaci zvládají. Ostatní bariéry se u nich objevují menšinově, primární je mentální popření dluhu. Ochota vstoupit do oddlužení je u nich nízká. Častěji mají menší dluhy.

Graf 6: Vybrané vnitřní a vnější bariéry dle typu dlužníka

% dlužníků jednotlivých typů, u kterých platí uvedené bariéry

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let

Znění otázky: Lidé mají různé důvody, proč nevstupovat do oddlužení. Řekněte prosím, jak moc níže uvedené důvody vystihují Vaši situaci. Nevěřím, že mé dluhy lze vůbec vyřešit. Nemám pocit, že dluhy by byly teď to hlavní, co musím životě řešit. Závisí na mě další lidé (rodina atd.), nemůžu si dovolit ztratit splátkami v oddlužení část příjmu. Mám zdravotní (fyzické, duševní) problémy, kvůli kterým nemohu řešit oddlužení. Nechci přiznat své příjmy v plné výši (vyhovuje mi práce na černo). (Rozhodně mě vystihuje; Spíše mě vystihuje; Spíše mě nevystihuje; Rozhodně mě nevystihuje)

Poznámka: Zahrnuti jsou respondenti, které daná bariéra rozhodně či spíše vystihuje. V otázce bylo dotazováno více bariér, zahrnuti jsou kvůli přehlednosti jen vybrané položky ilustrující hlavní rozdíly mezi typy dlužníků.

Zablokovaní (9 %) jsou zatíženi kombinací vnitřních a vnějších bariér. Silně vnímají riziko prodeje nemovitosti a neúnosného snížení příjmu v oddlužení (to odpovídá vyšší míře chudoby a zároveň častějšímu vlastnickému bydlení v této skupině), ale některým brání i zdravotní problémy. Tyto vnější překážky jsou utvrzeny vnitřními bariérami – obvykle na řešení dluhů zanevřeli, odmítají se jim postavit. K oddlužení jsou po skupině popírajících nejméně ochotní a mají mírně nižší povědomí o oddlužení a vysokou míru obav z něj. V dlužích bývají méně dlouho než ostatní.

Vyloučení (12 %) se potýkají se složitou směsí překážek. Postihuje je řada vnějších komplikací, specificky zejména problémy se závislostmi, obecně zdravotním stavem, nalezením/udržením práce a přiznáváním příjmů. Vedle toho je u nich častý pocit beznaděje (rezignace), ale také odmítání.

Obavy z oddlužení jsou u nich rovněž velké, na druhou stranu jsou k němu poměrně ochotní (ale reálný vstup bude brzděn vnitřními i vnějšími bariérami).

Jednotlivé skupiny se významně neliší v základních sociodemografických charakteristikách (pohlaví, věk, vzdělání). Zlomení a zablokování častěji nepracují a jsou v příjmové chudobě (ačkoli u zablokovaných nejsou rozdíly kvůli malé velikosti této skupiny statisticky významné). Naopak míra příjmové chudoby je nejnižší mezi popírajícími (stále však výrazně vyšší oproti populaci). Ti jsou na tom také nejlépe z hlediska duševního zdraví (stále však hůře než obecná populace). U vyloučených je častější konzumace alkoholu a kouření.

Tabulka 2: Profily jednotlivých skupin dlužníků

	Zlomení	Připravení	Popírající	Zablokovaní	Vyloučení
Výskyt mezi zadluženými	35	28	16	9	12
Dluhy více než 0,5 mil. Kč	42	43	20	33	39
V dlužích více než 5 let	85	76	83	58	72
Nepracujících	50	33	36	52	32
Domácnost pod hranici chudoby	64	49	40	66	54
Vlastnické bydlení	23	37	28	39	26
Příznaky alespoň středně těžké deprese či úzkosti	53	53	31	53	61
Neslyšel/a o oddlužení nebo nezná ani zhruba pravidla	43	41	34	57	53
Myslí si, že nesplňuje podmínky oddlužení	35	14	32	36	21
Neví o zrušení podmínky splatit 30 % zbytkového dluhu	77	69	53	61	64
Obává se, že na konci oddlužení nebude osvobozena/a od dluhů	73	60	46	75	75
Ochotných vstoupit do oddlužení	66	75	33	50	66
Velmi by jim pomohlo mít přípravu žádosti o oddlužení zdarma	78	68	57	65	54

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů

Poznámka: Červeně jsou značeny statisticky vyšší hodnoty (95% hladina spolehlivosti) ve srovnání s ostatními skupinami, modře statisticky nižší hodnoty (statistická významnost závisí kromě velikost rozdílu také na variabilitě ve skupině, proto jsou v některých případech téměř stejné hodnoty u jedné skupiny významné, ale u jiné nevýznamné).

Největší šanci na vstup mají zlomení a připravení, zejména zlomené je nutné podpořit

Největší šanci na vstup do oddlužení mají zlomení a připravení (dohromady 63 % dlužníků). Obě skupiny deklarují vysokou ochotu do oddlužení vstoupit, principiálně neodmítají řešení dluhů (jako popírající a zablokovaní) a objevuje se u nich méně vnějších bariér než u ostatních skupin. Zlomeným nicméně situaci komplikuje dlouhodobé setrvávání v dlužích, nižší míra pracovní aktivity (která je částečně daná mírně vyšší podílem starších osob), a naopak vyšší výskyt příjmové chudoby. Také jejich povědomí o oddlužení je velmi nízké, naopak značná je míra obav a pochybností ohledně oddlužení. **Zejména u zlomených je tak potřebná podpora na vstupu do oddlužení** (různým

formám podpory se věnuje poslední kapitola *Ochota k oddlužení, motivace a podpora zadlužených při vstupu*).

Ačkoli menší část popírajících připouští vstup do oddlužení, reálná šance se jeví nízká. Tito zadlužení (zatím) neudělali mentální krok k tomu, že dluhy chtějí aktivně řešit, ačkoli vnější bariéry se u nich příliš neobjevují. Větší problém může být také u zablokovaných, kteří mají o oddlužení po popírajících nejmenší zájem. Vstup do oddlužení jim komplikuje finanční situace domácnosti a zdraví a kvůli těmto důvodům mohli mentálně na řešení dluhů zanevřít. Podobně může být vstup do oddlužení velmi složitý u vyloučených. Ti jsou sice poměrně ochotní, ale vzhledem k jejich situaci (závislosti, účast v šedé ekonomice, zdravotní potíže) nemusí být perspektiva oddlužení v blízké době reálná a bylo by potřeba je podpořit ze strany zdravotních a sociálních služeb.

Psychologické bariéry: obavy, pochybnosti a nejistoty spojené s oddlužením

Zadlužení mají poměrně nízké povědomí o oddlužení i o jeho pozitivěch. Často nejsou schopni říct, zda by splňovali podmínky oddlužení. A naopak si s ním **spojují velké množství obav, pochybností a nejistot**. Ty nejčastěji trápí dva dlužníky ze tří. Oddlužení sice nabízí možnost řešení, dlužníci ve své nestabilní životní situaci v něm však často vidí další nejistoty a rizika. Psychologické bariéry jsou častější u jednotlivců s horšími socioekonomickými podmínkami. **Silná je spojitost mezi těmito bariérami a zhoršeným duševním zdravím.**

Strach mají z finančního dopadu oddlužení i z toho, že nezvládnou splátky po celou dobu

K nejrozšířenějším obavám patří ty finančního charakteru. Více než dvě třetiny zadlužených (68 %) se rozhodně či spíše bojí, že **by se v oddlužení kvůli splátkám zhoršila jejich finanční situace**. O něco častěji obavu sdílí respondenti v nájmu než ve vlastnickém či družstevním bydlení a ti, kteří si myslí, že by neměli na minimální měsíční splátku.

Podobně častá je obava, že **dlužník nebude zvládat splátky po celou dobu oddlužení**. Tato obava vystihuje 67 % dlužníků. Sdílí ji více lidí, u nichž je možné očekávat větší finanční nestabilitu a výpadky příjmů. Častější je u dlužníků se základní školou nebo střední bez maturity (rozhodně či spíše vystihuje 72 %), oproti vzdělanějším (přibližně 60 %). Častěji také trápí dlužníky v nájmu nebo jiném typu ubytování oproti vlastníkům a družstevníkům. Více se objevuje mezi chudými a nízkopříjmovými domácnostmi (mají příjem nižší než medián českých domácností) než mezi ostatními. A více postihuje ty, kteří si myslí, že nesplňují podmínky oddlužení, a ty, kteří by neměli na minimální měsíční splátku.

Že na **oddlužení nemá dostatečný příjem**, se rozhodně či spíše obává 64 % respondentů. Výrazně častěji se to týká nepracujících a domácností pod hranicí příjmové chudoby nebo nízkopříjmových.

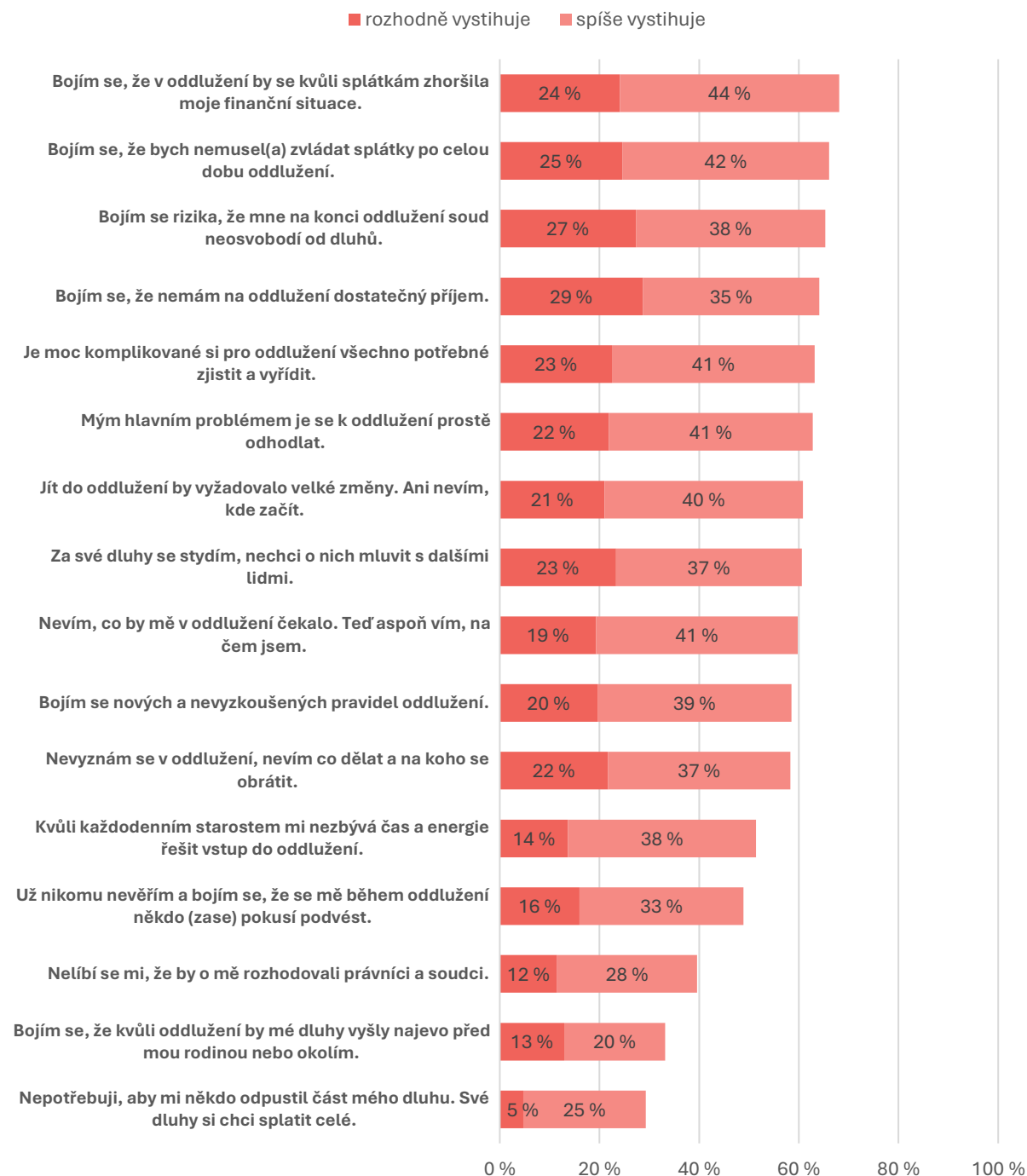
Velká část nevěří, že oddlužení by bylo úspěšné. Problém je také vnímaná komplikovanost procesu, obavy ze změn a stud

Vedle obav z finanční zvládnutelnosti oddlužení **dlužníci často nemají důvěru v to, že oddlužení bude úspěšné**. Dvě třetiny (65 %) se obávají, že je na konci oddlužení soud neosvobodí od dluhů. Velká část zadlužených si přitom **není vědoma**, že v říjnu 2024 byla zrušena podmínka splacení 30 % zbylého dluhu, aby bylo oddlužení úspěšné (o tom věděla pouhá třetina). Tato změna přitom uvedené riziko zmírňuje, protože cíle oddlužení více vztahuje k individuálním možnostem a omezením dlužníka. Pochybnosti o úspěšnosti oddlužení mají častěji domácnosti žijící pod hranicí chudoby a nízkopříjmové domácnosti ve srovnání s ostatními, ale tato obava obecně prochází napříč všemi skupinami dlužníků.

Více než 60 % dotazovaných vnímá jako bariéru **složitost toho, jak probíhá vstup do oddlužení** – rozhodně či spíše souhlasili, že je moc komplikované si pro oddlužení vše potřebné zjistit a vyřídit. Podobný podíl dotazovaných přiznal, že je zahlcuje představa velkých změn, které jsou potřebné pro vstup do oddlužení, a že mají strach z neznámého života v oddlužení. Tento jev je v psychologii známý jako *status quo bias* – preference k zachování současného stavu, ačkoli může být objektivně nevýhodný.

Graf 7: Rozšíření psychologických bariér oddlužení

% dlužníků, které daná obava:

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let

Znění otázky: Níže najdete další důvody, které lidem brání jít do oddlužení. Řekněte prosím, jak moc tyto důvody vystihují Vaši situaci. (Rozhodně mě vystihuje; Spíše mě vystihuje; Spíše mě nevystihuje; Rozhodně mě nevystihuje)

Nedůvěra a obavy z vyjádření před blízkým okolím jsou menšími, ale nikoli zanedbatelnými bariérami

Rovněž kolem 60 % dotazovaných přiznalo, **že se za své dluhy stydí a nechce o nich mluvit s jinými lidmi**. Stud je specifickou psychologickou bariérou, která může blokovat vyhledávání pomoci.

Zadlužení přitom mají výrazně větší problém mluvit o dluzích s dalšími lidmi, než aby se báli, že kvůli oddlužení by dluhy vyšly najevo před rodinou či okolím (33 %).

Na opačné straně žebříčku obav se nachází **obecná nedůvěra a strach, že se dlužníka pokusí během oddlužení někdo podvést**. Tuto obavu ale stále sdílí polovina (49 %) dlužníků. Čtyři z deseti dlužníků (40 %) se zdráhají vložit svůj případ do rukou právníků a soudců. Třetina (33 %) se obává, že kvůli oddlužení mohou jejich dluhy vyjít najevo před rodinou nebo okolím.

Z dotazovaných obav a dalších psychologických bariér nejméně s dlužníky rezonoval výrok „Nepotřebuji, aby mi někdo odpustil část mého dluhu. Své dluhy si chce splatit celé.“ Rozhodně či spíše vystihuje necelou třetinu (30 %), to přibližně odpovídá výskytu obecně odmítavého postoje k řešení dluhů. Ačkoli výrok evokuje převzetí odpovědnosti za vlastní dluhy, tak se zároveň všichni dotazovaní dlužníci shodli, že je nepravděpodobné, že své dluhy splatí do tří let, resp. své dluhy označili jako nezvládnutelné. Souhlas s tímto výrokem tak může reálně značit spíše zavírání očí před skutečností, dluhy se vymkly kontrole.

Psychologické bariéry jsou častější u lidí s horšími životními podmínkami, vázané jsou hlavně na zhoršené duševní zdraví

Obavy týkající se ekonomického dopadu a zvládnutelnosti oddlužení mají **častěji lidé z méně stabilních socioekonomických podmínek** – dlužníci s nižším vzděláním, z domácností pod hranicí chudoby či nízkopříjmových, žijící v nájmu nebo jiných typech bydlení (než nájemním či vlastnickém/družstevním).

Většina obav se častěji objevuje mezi dlužníky, kteří trpí zhoršeným duševním zdravím (vykazují příznaky alespoň středně těžké deprese či úzkosti). Rozdíl je nejvýraznější u mentální paralýzy, kterou dlužníkům přináší představa velkých změn nutných pro vstup do oddlužení. To je v souladu se skutečností, že deprese a úzkosti mají negativní vliv na rozhodovací a volní schopnosti. Naproti tomu obava z neosvobození od dluhů nebo pocit studu za dluhy se podle duševního zdraví neliší.

Ačkoli značná část dlužníků připouští, že vstup do oddlužení je u nich především otázkou vnitřní motivace (63 %), právě **podlomené duševní zdraví a další bariéry snižují šanci, že se tuto motivaci podaří bez podpory zmobilizovat**.

Ochota k oddlužení, motivace a podpora zadlužených při vstupu

Ochota vstoupit do oddlužení je mezi dotazovanými poměrně vysoká. V kontextu velkého množství představených bariér je ale potřeba ji vnímat jako potenciální zájem, který se kvůli těmto překážkám nemusí realizovat. **Velmi významná je proto podpora dlužníků.** Sami vnímají jako důležitou pomoc zejména přípravu žádosti o oddlužení zdarma. Aktuálně ale větší část dlužníků neví, že neziskové organizace tuto podporu nabízejí. Dlužníci by také často ocenili konzultace a poradenství, ale tyto služby od poraden a neziskových organizací využívá menšina.

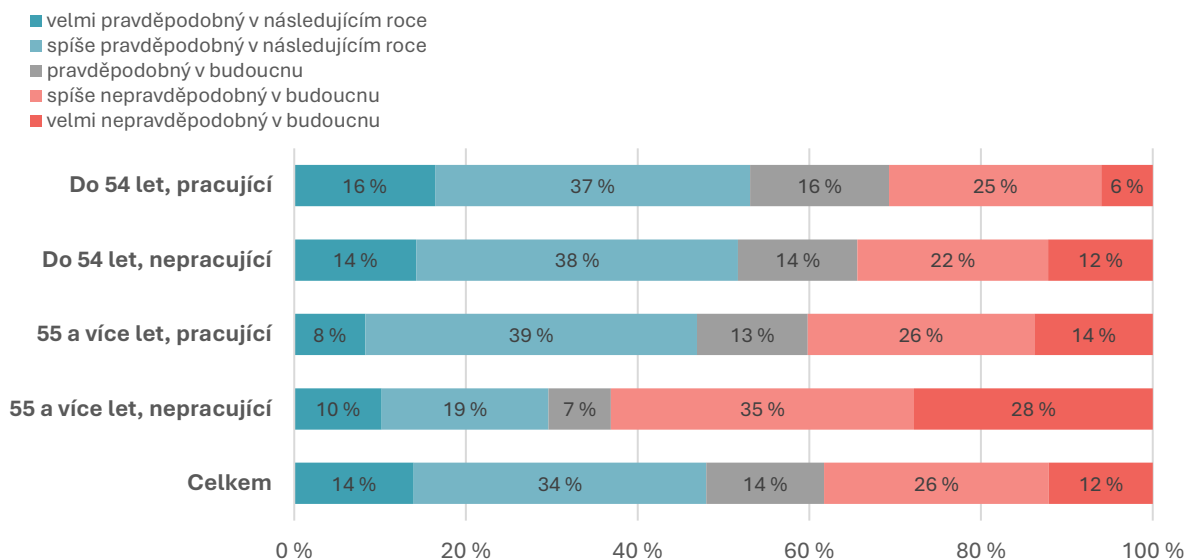
K oddlužení je v principu ochotných šest z deseti dlužníků

Pokus o vstup do oddlužení **v příštím roce připouští necelá polovina dlužníků** (podle 14 % je to velmi pravděpodobné, podle 34 % spíše pravděpodobné). Další 14 % to připouští někdy v budoucnu. **Celkem tak přibližně 60 % dlužníků nyní připouští, že se o oddlužení v budoucnu pokusí.**

Samotný tento závěr by však reálnou šanci na vstup do oddlužení přeceňoval. Jak jsme popsali, dlužníky charakterizuje značná míra neznalosti a nepřesných představ ohledně oddlužení, obavy z oddlužení a další bariéry vstupu (jako zdravotní problémy). Vnímanou pravděpodobnost, s jakou se dlužník v budoucnu pokusí o oddlužení, je tak nutné vnímat spíše jako **obecnou touhu po vyřešení dluhů**. Menší část těch, kteří jsou k oddlužení ochotní, by také zřejmě nesplnili podmínky (15 % zájemců o oddlužení v aktuálním šetření zároveň uvedlo, že by rozhodně či spíše nezvládli ani minimální měsíční splátku).

Graf 8: Ochota vstoupit do oddlužení podle věku a ekonomického postavení

% dlužníků, podle kterých je vstup do oddlužení:

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let

Znění otázek: Jak moc je pravděpodobné, že se v následujícím roce pokusíte vstoupit do oddlužení? POKUD nepravděpodobné: Jak moc je pravděpodobné, že se někdy v budoucnu pokusíte vstoupit do oddlužení? (Velmi pravděpodobné; Spíše pravděpodobné; Spíše nepravděpodobné; Velmi nepravděpodobné)

Ochota vstoupit do oddlužení se neliší podle sociodemografických linií, s výjimkou věku. **Výrazně nižší je zájem o oddlužení mezi staršími lidmi** (ve věku 55 a více let), a to zvláště mezi těmi nepracujícími. Zatímco 67 až 72 % respondentů do 54 let odhaduje, že se o vstup pokusí buď v dalším roce, nebo v budoucnu, mezi staršími ročníky (55 a více let) je to téměř o 30procentních bodů méně (46 %). U lidí pod 55 let nemá pracovní status zásadní vliv, roli ale hraje mezi dlužníky ve věku 55 let a více – zvláště nízká ochota je mezi těmi, kteří nepracují (36 %), u pracujících je vyšší (60 %).

Lidé v předdůchodovém a důchodovém věku jsou pro oddlužení obecně hůře dosažitelní. Někteří mylně věří tomu, že k oddlužení je potřeba příjem z práce (kterou často nemají). Jiní mohou mít z důchodu malý příjem, který by jim nestačil na minimální splátku a nutné životní výdaje, případně by znamenal další snížení životní úrovně nebo riziko v případě nenadálých výdajů.

Zjednodušení procesu by mohlo poptávku ještě zvýšit

Respondentů jsme se zeptali také na **hypotetickou situaci, v níž by přihláška do oddlužení při exekuci nebo velkých dlužích byla automatická** (byla by připravená a podaná za dlužníka a ten by ji mohl do určité doby stáhnout). Tato možnost aktuálně neexistuje, po dlužnících se v současném systému vyžaduje aktivita při podání a přípravě žádosti. Otázka proto zachycuje především míru zájmu o vstup do oddlužení při hypotetickém zjednodušení jeho administrativních požadavků.

Rozhodně či spíše by ji nechalo podanou dle svých slov 76 % dotázaných. Tato vysoká míra zájmu o automatickou přihlášku dává smysl z hlediska nestabilní a nejisté situace, ve které řada zadlužených žije (špatné duševní zdraví, chudoba atd.). Deprese a úzkosti postupně zadlužené zneschopňují se situací něco podniknout. Automatická přihláška by znamenala ulehčení mentální zátěže a zjednodušení komplikované situace.

Je však nutné upozornit na rizika. Část zájemců o automatickou přihlášku by zřejmě **nesplnila podmínky pro oddlužení**. Šestina (16 %) z těch, kteří by přihlášku nechali rozhodně podanou, zároveň uvedla, že by neměli na minimální měsíční splátku přibližně 2 200 Kč.

Přejí si hlavně se zbavit strachu, stresu a nejistoty, které jim přinášejí dluhy

V dotazníku jsme požádali respondenty, ať vyberou tři věci, které je nejvíce lákají na představě, že by se zbavili dluhů. **Nejčastěji volenou motivací je úleva od stresu, nejistoty a strachu o budoucnost, tedy získání duševního klidu, jistoty, pocitu stability.** Tuto možnost zvolily téměř dvě třetiny (62 %) respondentů. Tato touha po úlevě od stresu odpovídá špatnému stavu duševního zdraví neřešitelně zadlužených, na které upozorňuje tato zpráva. Potvrzuje se, že dlužníky jejich situace obvykle velmi tíží a vyřešení dluhů je pro ně podmínkou napravení duševní kondice.

Přibližně polovina respondentů vybrala možnost, že by díky vyřešení dluhů získali finanční svobodu (52 %) a mohli mít zase normální život jako jiní lidé (51 %). **Tato trojice motivací platí univerzálně** – oslovuje dlužníky napříč skupinami, rozdílů jsou výjimečné.

Ostatní motivace jsou výrazně méně časté (následuje až získání více sebedůvěry a dobrého pocitu ze sebe, které zvolilo 28 % respondentů). Nejméně volenými motivacemi byly poměrně specifické přínosy zbavení se dluhů, a to navrácení řidičského oprávnění (vybralo 6 % respondentů) a zbavení se závislosti (6 %).

Většina by uvítala pomoc se vstupem do oddlužení

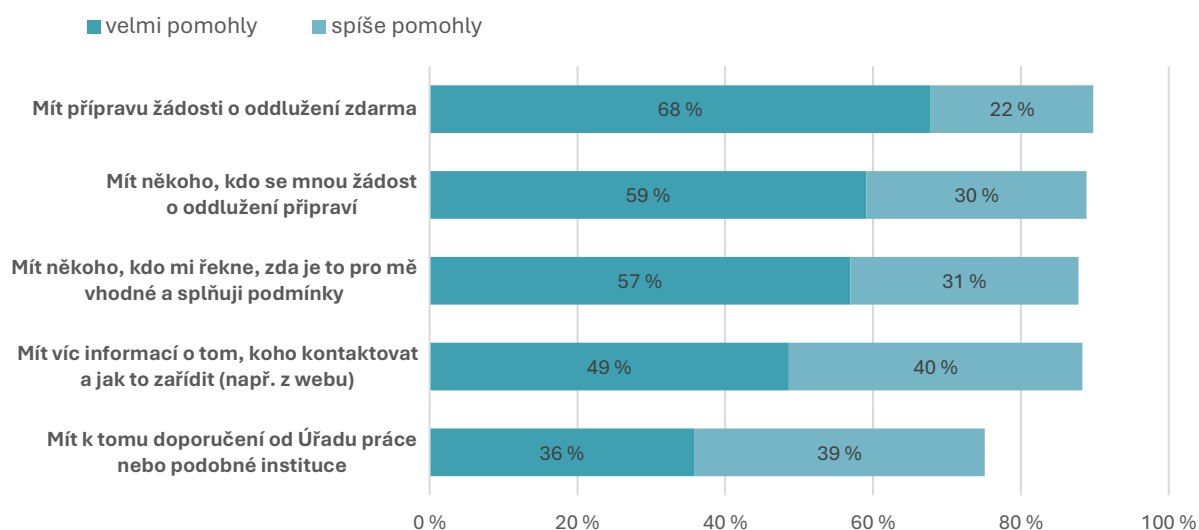
Převážné většině dlužníků by dle jejich slov **pomohlo mít více podpory, aby se rozhodli podat si žádost o oddlužení**. Nejvíce volají po **přímé pomoci** – mít přípravu žádosti zdarma, mít někoho, kdo s nimi žádost připraví a kdo s nimi zkonzultuje jejich individuální situaci. Tyto formy podpory odpovídají nejen na finanční těžkosti dlužníků, ale také z nich snímají část mentální zátěže. Nepřímé formy (mít více informací, dostat doporučení) mají o něco nižší odezvu.

Jako pomoc by ocenili zejména **mít přípravu žádosti o oddlužení zdarma (68 % by velmi pomohlo a dalším 22 % spíše pomohlo)**. To, že neziskové organizace mohou připravit a podat žádost zdarma, přitom značná část dlužníků aktuálně neví (57 %). Dále by nejvíce ocenili mít někoho, kdo s nimi žádost o oddlužení připraví (59 % by velmi pomohlo, 30 % by to spíše pomohlo) a kdo s nimi zkonzultuje, zda je pro ně oddlužení vhodné a zda splňují podmínky (57 % by velmi pomohlo, 31 % spíše pomohlo). Dlužníci přitom aktuálně nejčastěji spoléhají na internet při vyhledávání informací k řešení dluhů (46 %) a neformální síť rodiny a známých (37 %). **Dluhové poradny a neziskové organizace využívá menšina (22 %)**.

Jednotlivé formy pomoci by více uvítali ti, kteří jsou již ochotní k oddlužení, ale zájem je vysoký i mezi těmi, kteří vstup do oddlužení aktuálně nepřipouští. Cílená podpora by tak do oddlužení mohla motivovat i ty, kteří o něj nyní zájem neprojevují.

Graf 9: Jak velkou pomoc by představovaly různé formy podpory při vstupu do oddlužení

% dlužníků, kterým by formy podpory:

Zdroj: Šetření bariér a motivací oddlužení 2025, 506 respondentů 18 a více let

Znění otázky: Pomohlo by Vám něco z těchto věcí, abyste se rozhodl(a) podat si žádost o oddlužení? (Velmi by to pomohlo; Spíše by to pomohlo; Spíše by to nepomohlo; Vůbec by to nepomohlo)

Příloha 1: Metodika srovnávacích ukazatelů

Ohrožení příjmovou chudobou

Míra ohrožení příjmovou chudobou byla stanovena podle standardní definice evropského statistického úřadu (Eurostatu). Hranici příjmové chudoby představuje 60 % mediánu čistého disponibilního měsíčního příjmu domácností v zemi. Příjem je pro zohlednění různé velikosti a struktury domácností převeden na tzv. spotřební jednotky (ekvivalizován). Pro rok 2025 činí hranice příjmové chudoby 18 163 Kč čistého na spotřební jednotku (do čistého příjmu domácnosti přitom patří veškeré příjmy všech členů: z práce oficiální i neoficiální, důchodů, příspěvků a dávek a dalších zdrojů jako příjmy z nájmu). Počet spotřebních jednotek se odvíjí od velikosti a struktury domácnosti (např. jednočlenná domácnost je jedna spotřební jednotka, dva dospělí jsou 1,5 spotřební jednotky, dospělý a dítě do 14 let je 1,3 spotřební jednotky, dva dospělí a jedno dítě jsou 1,8 spotřební jednotky). Ke srovnání byla využita míra příjmové chudoby dle šetření Životní podmínky domácností EU-SILC Českého statistického úřadu z roku 2024.

Právní důvod užívání bydlení

Zastoupení právních forem užívání bydlení (vlastnické a družstevní, nájemní, jiné typy) byl srovnáno se šetřením Životní podmínky domácností EU-SILC Českého statistického úřadu z roku 2023. Porovnání je provedeno na úrovni domácností.

Kvalita bydlení

V dotazníku bylo standardním způsobem zjišťováno, zda respondent vnímá vybrané problémy s kvalitou bydlení (Zatékání střechou, vlhké zdi, základy nebo shnilá okna, rámy, podlahy; Příliš tmavý byt, nedostatek denního světla; Hluk od sousedů nebo hluk z ulice (doprava, obchody, továrny atd.); Znečištění, špína, kouř, zápach nebo jiné problémy se životním prostředím v okolí; Kriminalita, násilí nebo vandalismus v okolí). Míru výskytu problémů s bydlením jsme srovnali s šetřením Životní podmínky domácností Českého statistického úřadu z roku 2023, odkud byly otázky přejaty. Porovnání je provedeno na úrovni domácností.

Ekonomické postavení

Ekonomické postavení respondentů (postavení na trhu práce) bylo srovnáno s distribucí z Výběrového šetření pracovních sil 2024 Českého statistického úřadu. Do pracujících jsou zahrnuti zaměstnanci (bez ohledu na výši úvazku a typ pracovního poměru: HPP či dohody) a OSVČ. Srovnání je provedeno pro věkovou skupinu 18 až 64 let (dospělí v ekonomicky produktivním věku).

Duševní zdraví

Ve výzkumu byly zjišťovány příznaky deprese a úzkosti pomocí nástroje odvozeného z psychologických screeningových škál na depresi (PHQ-8) a úzkost (GAD-7). Oba tyto dotazníky se využívají v psychologických výzkumech a jejich vysoká spolehlivost je dlouhodobě prokázána. Z celkového počtu patnácti položek bylo využito šest otázek.

Respondenti uváděli, jak často je v posledních dvou týdnech trápily následující problémy: (1) Měl/a jsem potíže s usínáním, přerušovaným spánkem nebo s přílišným spaním. (2) Cítil/a jsem nervozitu, úzkost nebo pocit, že jsem na hraně. (3) Neměl/a jsem chuť k jídlu nebo se naopak přejídal/a.

(4) Měl/a jsem pocit únavy nebo málo energie. (5) Měl/a jsem malý zájem nebo potěšení z věcí, které dělám. (6) Snadno jsem se rozzlobil/a a byl/a jsem podrážděný/á.

Odpovědi respondenti vybírali na čtyřbodové stupnici (0 = vůbec ne, 1 = několik dní, 2 = více než polovinu dní, 3 = téměř každý den) a jejich výsledné skóre příznaků se počítá jako součet hodnot odpovědí (pohybuje se tedy v rozsahu 0 až 18). Pokud respondent dosáhne alespoň hodnoty 8, klasifikuje se tím jako „vykazující příznaky alespoň středně těžké deprese či úzkosti“. Metodika stanovení příznaků alespoň středně těžké deprese či úzkosti na zkrácené sadě otázek pochází ze studie Dopady pandemie koronaviru na duševní zdraví (Bartoš, Cahlíková, Bauer, Chytilová, 2020).

Ke srovnání byla využita data z dlouhodobého výzkumu PAQ Research Život k nezaplacení (58. vlna z března až května 2025), kterého se účastní reprezentativní soubor dospělých obyvatel České republiky.

Subjektivně hodnocené zdraví

Ve výzkumu bylo dotazováno subjektivní hodnocení zdravotního stavu (tj. jak osoba sama vnímá své zdraví – od velmi dobrého po velmi špatné). Tato otázka je využívána v akademických i velkých statistických výzkumech. Ke srovnání byla použita rovněž data z dlouhodobého výzkumu PAQ Research Život k nezaplacení (58. vlna z března až května 2025). Otázka zněla: „Jak celkově hodnotíte svůj zdravotní stav?“ s možnostmi odpovědí: Velmi dobrý, Dobrý, Uspokojivý, Špatný, Velmi špatný.

Užívání alkoholu, kouření cigaret

Frekvence konzumace alkoholu a kouření cigaret v současném výzkumu dlužníků byla srovnávána se stejnými otázkami v Českém panelovém šetření domácností Sociologického ústavu AV ČR (6. vlna z let 2023 až 2024). Ke srovnání používáme pouze osoby od 18 do 65 let, protože ti tvoří většinu populace zadlužených a užívání návykových látek se obecně mění s věkem. Otázka na užívání alkoholu zněla: „Jak často pijete nápoje s obsahem alkoholu? Započítejte prosím i nápoje, které vypijete v průběhu jídla,“ s možnostmi odpovědí: Několikrát denně, Denně, Několikrát za týden, Jedenkrát týdně, Několikrát za měsíc, Méně často, Nikdy. Otázka na kouření cigaret zněla: „Kouříte, a pokud ano, tak přibližně kolik cigaret denně?“ s možnostmi odpovědí: Nekouřím a nikdy jsem nekouřil(a), Nekouřím, ale dříve jsem kouřil(a), Příležitostně, Kouřím 1–5 cigaret denně, Kouřím 6–10 cigaret denně, Kouřím 11–20 cigaret denně, Kouřím 21–40 cigaret denně, Kouřím více než 40 cigaret denně.

Příloha 2: Základní popisné charakteristiky výzkumného souboru

	Počet	Podíl (%)
Pohlaví		
Muž	258	51,0
Žena	248	49,0
Věk		
18–34 let	107	21,1
35–54 let	257	50,8
55 let a více	142	28,1
Nejvyšší dosažené vzdělání		
Základní a střední bez maturity	254	50,2
Střední s maturitou	180	35,6
Vyšší odborné, vysokoškolské	72	14,2
Kraj		
Hlavní město Praha	62	12,3
Středočeský	52	10,3
Jihočeský	24	4,6
Plzeňský	30	5,9
Karlovarský	19	3,8
Ústecký	70	13,9
Liberecký	21	4,2
Královéhradecký	20	4,0
Pardubický	24	4,6
Vysočina	19	3,8
Jihomoravský	41	8,1
Olomoucký	33	6,4
Zlínský	17	3,4
Moravskoslezský	74	14,7
Velikost sídla		
Do 999 obyvatel	74	14,5
1 000 – 4 999 obyvatel	69	13,7
5 000 – 19 999 obyvatel	101	20,1
20 000 – 99 999 obyvatel	140	27,6
100 000 nebo více obyvatel	122	24,1

Seznam literatury a datových zdrojů

ALONSO, Jordi; PETUKHOVA, Maria; VILAGUT, Gemma a kol. *Days out of role due to common physical and mental conditions: results from the WHO World Mental Health surveys*. *Molecular Psychiatry*. 2011, 16(12), 1234–1246. DOI: 10.1038/mp.2010.101. [online]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/mp2010101>. [cit. 20. 8. 2025].

BARTOŠ, Vojtěch; CAHLÍKOVÁ, Jana; BAUER, Michal; CHYTILOVÁ, Julie. *Dopady pandemie koronaviru na duševní zdraví*. [online]. Praha: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2020. (Studie IDEA anti COVID-19, #22). ISBN 978-80-7344-569-0. Dostupné z: https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Dusevni_zdravi_covid-19_cervenec2020_22/files/extfile/IDEA_Dusevni_zdravi_covid-19_cervenec2020_22.pdf. [cit. 20. 8. 2025].

Český statistický úřad. *Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), 2024 – výzkumná mikrodata*. Datový soubor. Praha: Český statistický úřad, 2025. Přístup omezen; bez veřejného URL.

Český statistický úřad. *Životní podmínky (EU-SILC), 2023 – výzkumná mikrodata*. Datový soubor. Praha: Český statistický úřad, 2024. Přístup omezen; bez veřejného URL.

Český statistický úřad. *Životní podmínky (EU-SILC), 2024 – výzkumná mikrodata*. Datový soubor. Praha: Český statistický úřad, 2025. Přístup omezen; bez veřejného URL.

Exekutorská komora České republiky. *Otevřená data o exekucích*. [online]. Statistika. 2025. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/otevrena-data>. [cit. 20. 8. 2025].

PAQ Research. *Šetření bariér a motivací oddlužení, 2025 – výzkumná mikrodata*. Datový soubor. Praha: PAQ Research, 2025. Přístup omezen; bez veřejného URL.

PAQ Research. *Život k nezaplacení, 58. vlna, 2025 – výzkumná mikrodata*. Datový soubor. Praha: PAQ Research, 2025. Přístup omezen; DOI: 10.14473/CSDA/EQ7YKQ.

PROKOP, Daniel; BICANOVÁ, Jana a MICHALOVÁ, Lea. *Faktory odrážející od vstupu do oddlužení*. [online]. 2022. Dostupné z: https://www.paqresearch.cz/content/files/2023/01/PAQ_Bariery_insolvence-1.pdf. [cit. 20. 8. 2025].

Sociologický ústav Akademie věd ČR. *České panelové šetření domácností (CHPS), 6. vlna, 2023–2024 – výzkumná mikrodata*. Datový soubor. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2025. Přístup omezen; DOI: 10.14473/CSDA/FUER5D.

TRLIFAJOVÁ, Lucie a HÁBL, Radek. *Co je nutné změnit v systému exekucí?* [online]. 2020. Dostupné z: https://centrumspot.cz/wp-content/uploads/2020/06/analiza_exekuce.pdf. [cit. 20. 8. 2025].

VILÍM, Petr; PROKOP, Daniel a ŠOLTÉS, Michal. *Chytřejší zdanění zaměstnanců*. [online]. 2024. Dostupné z: https://www.paqresearch.cz/content/files/2024/11/PAQ_Zamestnanci_Daneni_Reforma-3.pdf. [cit. 20. 8. 2025].